

VAI TRÒ QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH CÔNG ĐỐI VỚI NỀN CHÍNH QUYỀN HAI CẤP HIỆN NAY

✍ ThS. Nguyễn Văn Thủy
✍ Nguyễn Thị Hà Phương

● **TÓM TẮT:** Bài viết phân tích vai trò của quản lý hành chính công trong bối cảnh tổ chức chính quyền địa phương theo mô hình hai cấp. Trên cơ sở lý luận và thực tiễn, bài viết làm rõ những yêu cầu đặt ra đối với nền hành chính công địa phương và đề xuất những giải pháp để đảm bảo việc vận hành hiệu lực, hiệu quả. Bằng việc xem xét cả yếu tố thể chế, nhân lực và chuyển đổi số, bài viết nhấn mạnh tầm quan trọng của nguồn lực trẻ trong việc hỗ trợ từ cơ sở nhằm hiện thực hóa một nền hành chính tiên tiến, phục vụ người dân.

● **Từ khóa:** Hành chính; quản lý công; chính sách công; nguồn nhân lực

● **ABSTRACT:** The article analyzes the role of public administration management in the context of organizing local government according to the two-tier model. Based on both theoretical and practical perspectives, the article clarifies the requirements for a modern local public administration system and proposes solutions to ensure effective and efficient operation. By examining institutional factors, human resources, and digital transformation, the article emphasizes the importance of a young workforce in supporting grassroots efforts to realize an advanced public administration that serves the people..

● **Keywords:** Public administration; public management; public policy; human resources

Ngày nhận bài: 05/8/2025 Ngày bình duyệt: 05/9/2025 Ngày duyệt đăng: 10/9/2025

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong tiến trình đổi mới tổ chức bộ máy nhà nước, đặc biệt sau Nghị quyết Trung ương 6 khóa XII, việc tinh gọn đầu mối, giảm cấp trung gian và tăng tính tự chủ, tự chịu trách nhiệm ở địa phương là xu hướng tất yếu. Mô hình chính quyền hai cấp tại các thành phố trực thuộc tỉnh, không còn cấp huyện, quận trung gian đang được triển khai tại nhiều địa phương nhằm đảm bảo tính linh hoạt và gần dân hơn.

Tuy nhiên, cùng với kỳ vọng, mô hình này cũng đặt ra những vấn đề mới về tổ

chức, nhân lực, quy trình và năng lực quản lý - nhất là ở cấp xã/phường. Trong đó, quản lý hành chính công giữ vai trò then chốt để đảm bảo sự kết nối giữa các cấp, vận hành thông suốt và hiệu quả.

2. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

2.1. Cơ sở lý luận về quản lý hành chính công trong nhà nước pháp quyền XHCN

Quản lý hành chính công là quá trình tổ chức, điều hành và kiểm soát các hoạt động công nhằm đáp ứng nhu cầu của xã hội theo

định hướng pháp luật. Đặc trưng của quản lý hành chính công hiện đại bao gồm:

- Tính công khai, minh bạch;
- Nâng cao hiệu lực và hiệu quả phục vụ;
- Khuyến khích sự tham gia của người dân;
- Trách nhiệm giải trình và đánh giá kết quả.

Trong nhà nước pháp quyền XHCN, quản lý hành chính công không chỉ là hoạt động thực thi quyền lực mà còn là biểu hiện của tính dân chủ và văn minh hành chính. Nó vừa là công cụ điều hành, vừa là phương tiện kết nối chính quyền với công dân trong môi trường chính trị - xã hội phức tạp.

Những nguyên tắc quản lý hành chính công hiện đại đang từng bước được tích hợp vào cải cách thể chế ở Việt Nam, đặc biệt là trong bối cảnh thực hiện chính quyền hai cấp - một mô hình quản trị yêu cầu sự vận hành trơn tru giữa cấp chính quyền đô thị và địa bàn dân cư.

2.2. Đặc trưng và yêu cầu trong vận hành chính quyền hai cấp

Sự vận hành của chính quyền hai cấp cần thỏa mãn những yêu cầu mới về sự phân định rõ ràng trách nhiệm, loại bỏ tầng nấc trung gian không cần thiết và xây dựng một hệ thống công vụ đủ năng lực để điều hành địa phương theo phương châm “quản trị phục vụ”. Trong đó:

Việc tái cấu trúc quy trình thủ tục hành chính từ dưới lên trên, dựa trên nhu cầu của người dân chứ không chỉ dựa vào quyết định từ cấp trên;

Mỗi cấp chính quyền cần xác định lại vai trò của mình, tránh trùng lặp chức năng, đặc biệt giữa các phòng ban chuyên môn tại cấp xã và sự chỉ đạo từ cấp thành phố;

Nâng cao tính tự chủ cho chính quyền cấp xã/phường, bao gồm cả thẩm quyền giải quyết và tài chính ngân sách đi kèm;

Áp dụng công nghệ số vào hoạt động nội bộ và giao tiếp với người dân để tăng

cường tính minh bạch, hiệu quả và đo lường kết quả thực thi công vụ.

2.3. Vấn đề nhân lực hành chính ở cấp xã/phường

Nguồn nhân lực cấp xã hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế về số lượng, chất lượng và đặc biệt là kỹ năng thích ứng với môi trường quản lý hiện đại:

Cán bộ chưa được đào tạo bài bản về công nghệ, đa phần quen xử lý thủ công, dẫn đến việc tiếp cận các nền tảng số bị chậm trễ;

Sự thiếu hụt cán bộ có khả năng phân tích dữ liệu, sử dụng phần mềm dùng chung, tiếp cận hệ thống thông tin ngành đã trở thành một thách thức lớn;

Không có sự gắn kết đồng bộ giữa đào tạo lý thuyết và thực hành tại đơn vị hành chính cấp cơ sở.

Ngoài ra, thiếu các chính sách thu hút, giữ chân cán bộ có năng lực cũng khiến cho các xã vùng sâu, vùng xa gặp khó khăn trong việc đảm bảo sự ổn định tổ chức bộ máy.

2.4. Vai trò của người trẻ và sinh viên trong chuyển đổi hành chính công từ cơ sở

Trong bối cảnh thiếu hụt nguồn nhân lực chất lượng ở tuyến đầu phục vụ, lực lượng sinh viên - đặc biệt từ các ngành hành chính, quản lý công, CNTT - đóng vai trò “lấp chỗ trống” cả về kỹ năng, tinh thần cống hiến và khả năng tiếp cận công nghệ.

Họ là cầu nối giữa chính quyền và người dân trong môi trường số, giúp người dân cài đặt ứng dụng định danh, thực hiện dịch vụ công trực tuyến, đăng ký tài khoản điện tử;

Tham gia các hoạt động số hóa hồ sơ, lưu trữ dữ liệu tại UBND các xã, phường;

Tạo chuyển biến về văn hóa phục vụ, góp phần xây dựng hình ảnh “chính quyền thân thiện, gần dân” qua lối giao tiếp hiện đại và tích cực.

Minh chứng điển hình là các chương trình như “Chiến dịch mùa hè xanh” tại TP. HCM, Hà Nội, An Giang... đã cho thấy sinh viên không chỉ làm nhiệm vụ kỹ thuật mà còn đóng vai trò truyền thông, tư vấn, huấn luyện và tổ chức công việc hành chính trong các điều kiện thực tế phức tạp.

2.5. Đề xuất giải pháp

Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá chất lượng quản lý hành chính công theo mô hình hai cấp: Không chỉ dựa trên số lượng hồ sơ xử lý, thời gian giải quyết, mà cần đánh giá dựa trên mức độ hài lòng của người dân, hiệu quả phối hợp liên cấp, khả năng thích ứng với yêu cầu đột xuất (ví dụ như dịch bệnh, thiên tai...).

Đẩy mạnh phân quyền và ủy quyền hành chính: Mô hình hai cấp chỉ thực sự hiệu quả nếu chính quyền cấp TP chấp nhận giao quyền mạnh mẽ cho xã/phường, không rơi vào tình trạng “hình thức hóa” mô hình mà không thay đổi thực chất quyền lực và trách nhiệm tại cơ sở.

Ứng dụng dữ liệu lớn (big data) và trí tuệ nhân tạo (AI) trong hoạt động quản lý: Các hệ thống dữ liệu dân cư, dữ liệu hành chính cần được kết nối, liên thông để phục vụ công tác phân tích, dự báo và ra quyết định. Những ứng dụng như chatbot trả lời thủ tục hành chính, robot tiếp dân, dashboard tương tác cho lãnh đạo cấp xã hoàn toàn có thể triển khai với chi phí hợp lý.

Định hướng lại công tác tuyển dụng và sử dụng cán bộ: Tuyển dụng cần gắn với nhu cầu thực tế tại từng xã/phường, ưu tiên người có kiến thức công nghệ, kỹ năng giải quyết tình huống và tinh thần phục vụ cộng đồng. Đồng thời, cần có chế độ đãi ngộ hấp dẫn để giữ chân cán bộ giỏi ở lại làm việc lâu dài tại địa phương.

Thiết lập cơ chế tài chính linh hoạt: Chính quyền cấp xã cần có quyền tự quyết định trong phạm vi ngân sách được phân bổ, đồng thời có cơ chế huy động các nguồn lực xã hội hóa cho các hoạt động phục vụ

người dân và nâng cấp hạ tầng kỹ thuật hành chính.

Tăng cường nghiên cứu - học thuật về quản lý hành chính công ở cấp cơ sở: Khuyến khích các trường đại học, viện nghiên cứu phối hợp cùng chính quyền địa phương triển khai các đề tài nghiên cứu ứng dụng, khảo sát xã hội học và các sáng kiến hành chính gắn với đặc thù vùng miền.

Như vậy, để đảm bảo cho mô hình chính quyền hai cấp không chỉ dừng lại ở cải cách cơ cấu tổ chức mà phải trở thành cuộc cải cách thực chất về phương thức quản trị, đòi hỏi một hệ sinh thái đổi mới toàn diện và bền vững. Trong hệ sinh thái đó, quản lý hành chính công chính là bộ não chỉ huy, là linh hồn của bộ máy và con người chính là yếu tố quyết định sự thành bại.

Trên cơ sở phân tích lý luận và thực tiễn, có thể đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao vai trò của quản lý hành chính công trong vận hành chính quyền hai cấp:

Hoàn thiện thể chế: Rà soát, sửa đổi các quy định liên quan đến phân cấp, phân quyền giữa các cấp chính quyền; quy định rõ trách nhiệm giải trình và giám sát giữa cấp xã và TP.

Phát triển nhân lực: Có chương trình đào tạo ngắn hạn chuyên sâu về quản lý công và kỹ năng số dành riêng cho công chức cấp xã; lồng ghép đào tạo tại chỗ với ứng dụng thực tế thông qua mô hình mentor - học viên.

Đầu tư công nghệ: Trang bị phần mềm liên thông giữa các cấp chính quyền, đặc biệt là hệ thống tiếp nhận xử lý phản hồi đơn thư, yêu cầu của người dân;

Hợp tác trường - địa phương: Mở rộng mô hình liên kết giữa các trường hành chính, công nghệ thông tin với chính quyền địa phương, cho phép sinh viên tham gia thực tập công vụ có trả phí, có đánh giá xếp loại và cấp chứng nhận;

Giám sát cộng đồng: Tăng cường cơ chế kiểm tra độc lập từ người dân đối với

chất lượng phục vụ tại cấp xã thông qua nền tảng phản ánh hiện trường, phiếu khảo sát hài lòng, bảng công khai kết quả giải quyết thủ tục hành chính.

3. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Quản lý hành chính công giữ vai trò trụ cột trong quá trình tổ chức lại mô hình chính quyền hai cấp - một mô hình đang từng bước thay đổi phương thức vận hành chính quyền đô thị tại Việt Nam. Để bảo đảm hiệu lực, hiệu quả mô hình này, cần sự phối hợp giữa cải cách thể chế, đầu tư hạ tầng công nghệ và phát triển nguồn nhân lực phù hợp.

Đặc biệt, người trẻ - mà tiêu biểu là sinh viên các ngành liên quan - cần được thừa

nhận như một nguồn lực chiến lược trong cải cách hành chính. Việc tổ chức thực tập công vụ, triển khai chiến dịch hỗ trợ chuyển đổi số có sự tham gia của sinh viên không chỉ giúp giảm tải cho chính quyền mà còn tạo ra động lực mới trong phát triển nguồn nhân lực công vụ tương lai.

Do đó, cần khẩn trương xây dựng một cơ chế dài hạn, bền vững nhằm kết nối lực lượng sinh viên - học viện - chính quyền trong cải cách hành chính. Đây là một bước đi mang tính cải cách căn cơ để đảm bảo rằng, hành chính công sẽ thực sự phục vụ người dân, đồng thời phát triển hài hòa giữa truyền thống và đổi mới, giữa quản trị và công nghệ./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2017), Nghị quyết Trung ương 6 khóa XII về tiếp tục đổi mới tổ chức bộ máy hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

2. Chính phủ Việt Nam (2020), Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.

3. UBND TP. Hà Nội (2025), Chỉ thị số 11/CT-UBND về triển khai chiến dịch chuyển đổi số tại xã, phường, ngày 24/7/2025.